

Baggrunden for faldet i antallet af optagne ved de videregående uddannelser

Åbent samråd i Folketingets udvalg for Videnskab og Teknologi den 18. august 2008. Undervisningsministerens svar

”Ministrene bedes redegøre for baggrunden for det store fald i antallet af optagne på de videregående uddannelser?”

- Antallet af optagne på Undervisningsministeriets område (korte- og mellemlange videregående uddannelser) er samlet faldet med to procent i forhold til sidste år. Dette tal dækker dog over store forskelle inden for uddannelsesområderne.
- De uddannelser, der er rettet mod det private arbejdsmarked, har generelt oplevet en stigning i optaget – eksempelvis har IT-uddannelserne tiltrukket 29 % flere studerende, og det økonomisk-merkantile område har oplevet en fremgang på 15 %.
- Jeg er ikke overrasket over den stigende søgning til disse uddannelser. De er konkrete og praksisrettede og kan bruges direkte på arbejdsmarkedet efter en relativt kort uddannelsestid. F.eks. har vi oprettet en helt ny professionsbacheloruddannelse i Finans, som har opnået et pænt optag, selvom den ikke nåede at komme med i KOT-hæftet!
- På de offentligt rettede ”velfærdsuddannelser”, dvs. pædagog, lærer og sygeplejerske har vi derimod set et fald i antal optagne:
 - 9 % færre er optaget på læreruddannelsen
 - 22 % færre på pædagogstudiet
 - 18 % færre på sygeplejerskeuddannelsen.
- Der kan være mange årsager til de faldende optagelsestal. Som videnskabsministeren også har været inde på, skal uddannelserne f.eks. for tiden konkurrere med et meget gunstigt arbejdsmarked. Vi ved fra en undersøgelse fra sidste år, at de studerende på uddannelserne til lærer, pædagog, socialrådgiver og sygeplejerske faktisk er rigtigt glade for uddannelserne. Desværre kan den megen negative omtale af arbejdsforhold for disse grupper måske have afholdt nye studerende fra at søge optagelse.
- Endvidere kan vi på optagelsestallene for lærer- og pædagoguddannelserne se at faldet ligesom på universitetsuddannelserne – især skyldes et fald i optaget blandt de ældre aldersgrupper. På læreruddannelsen er optaget faldet med 13 % siden sidste år blandt personer over 30 år, mod 8 % for gruppen under 30 år og knap 9 % samlet.

Men vi har ikke præcis viden om, hvad der har betinget det faldende optag på disse uddannelser. Jeg vil derfor tage kontakt til rektorforeningerne for henholdsvis professionshøjskolerne og erhvervsakademierne mhp. at igangsætte en analyse, der skal kortlægge årsagerne til faldet i ansøgere til de videregående uddannelser på mit område. Endvidere vil jeg drøfte spørgsmålet med det nyetablerede råd for erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser. En sådan undersøgelse vil blive koordineret med Videnskabsministeriets undersøgelse af optagelsestallene til universitetsuddannelserne, således at vi får et samlet billede af årsagerne til de faldende søgetal

”Hvad vil ministeren gøre fremadrettet for at få flere optagne? Kunne ministeren være indstillet på at ændre i adgangskravene til universiteterne?”

· Som jeg også var inde på i besvarelsen af spørgsmål Y kan jeg ikke give et klart svar på, hvorfor antallet af optagne på nogle af de korte og mellemlange videregående uddannelser er faldet. Jeg forventer, at den undersøgelse, som jeg vil igangsætte, vil afdække nogle af de væsentligste årsager hertil.

· Jeg vil dog gerne understrege, at der allerede er igangsat en lang række initiativer på mit område som skal være med til at øge antallet af optagne på de berørte uddannelser i de kommende år, og som vi endnu ikke har set den fulde effekt af. Blandt disse initiativer kan nævnes:

1) Dannelsen af erhvervsakademierne og professionshøjskolerne, der skal sikre brede faglige miljøer for uddannelserne.

2) Lov om de erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser, som har til formål at sikre praksisnære uddannelser, der på et internationalt niveau imødekommer behovet for kvalificeret arbejdskraft i den private og den offentlige sektor.

3) Der er med globaliserings-, velfærds- og trepartsaftalerne givet mange ressourcer til udvikling af nye uddannelser, efteruddannelse af lærere, kvalitetssikring af eksisterende uddannelser og udvikling af mere systematisk viden. Det skal sikre, at vi også fremover kan forvente et højt kvalitetsniveau i de videregående uddannelser.

4) Der er gennemført en ny meritlærerordning fra 1. august i år. Fremover giver en bachelor-, kandidat- eller professionsbacheloruddannelse adgang til meritlæreruddannelsen, og ansøgere over 25 år med en erhvervsuddannelse og erhvervs erfaring kan også optages

· Herudover har vi fremadrettet på mit område planlagt en række initiativer:

1) Igangsættelse af en kampagne i efteråret sammen med Dansk Sygeplejeråd og andre interessenter inden for sundhedsområdet, der skal vise, hvor mange spændende muligheder, sundhedsuddannelserne giver. Et af formålene med kampagnen er at tiltrække nye grupper af studerende, eksempelvis flere mænd og flere nydanskere.

2) Professionshøjskolernes rektorkollegium er ved at udarbejde et oplæg for velfærdsuddannelserne, som skal understøtte rekruttering til professionshøjskolerne generelt.

3) På læreruddannelsen skal vi igen have sat fokus på "projekt rollemodeller", som

blev søsat sidste sommer. Rollemodellerne fungerer som ambassadører for læreruddannelsen og spiller en aktiv rolle i det opsøgende arbejde med at tiltrække unge til uddannelsen.

4) Jeg har senest været fortalere for at indføre ”studierelevant beskæftigelse”. Forslaget betyder, at de studerende kan supplere uddannelsen med lønnet arbejde inden for den profession, som uddannelsen retter sig imod. Eksempelvis kan en lærerstuderende arbejde som undervisningsassistent i folkeskolen, eller pædagogstuderende kan ansættes i særlige, studierelevante stillinger, som kommunen opretter i samarbejde med uddannelsesstedet. Vejle Kommune og pædagoguddannelsen i Jelling er et godt eksempel på, at dette kan lade sig gøre. Her er optaget på pædagoguddannelsen faktisk steget. Man kunne også forestille sig, at studerende supplerer uddannelsen med et år i praksis efter første, andet eller tredje studieår.

- Studierelevant beskæftigelse skal ikke erstatte den eksisterende praktik. Der er altså ikke tale om, at jeg vil indføre lønnet praktik på uddannelserne.
- Endvidere vil regeringen indlede politiske forhandlinger om etablering af en supplerende læreruddannelse, der skal styrke interessen for lærerfaget.

”Ministrene bedes give en vurdering af det lave optagelsestals økonomisk konsekvenser for uddannelsesinstitutionerne”

· Som nævnt tidligere er der et generelt fald i optaget på 2 procent i år sammenlignet med sidste år. Tallet dækker dog over store udsving: Nogle institutioner får flere studerende i år end sidste år, mens andre får færre. Taxametersystemet indebærer, at pengene følger den studerende, både når aktiviteten stiger, og når den falder. Derfor vil institutionerne, som det også har været tilfældet de tidligere år, skulle tilpasse deres kapacitet til aktiviteten på deres uddannelser.

· Det er på nuværende tidspunkt umuligt at opgøre betydningen for den enkelte institutions økonomi af faldende optag. Det skyldes, at vi indtil nu kun har tal for, hvor mange studerende der har fået tilbudt en plads og ikke for, hvor mange studerende der rent faktisk tager imod den og starter på deres studie.

· De økonomiske konsekvenser af optaget afhænger meget af, hvilke uddannelser den enkelte institution udbyder. Det skyldes, at der er stor forskel på taxametertaksten for de enkelte uddannelser. Der er generelt stigende optag på mange af de uddannelser, som udløser høje taxametre, som fx diplomingeniøruddannelserne, mens de største fald er sket på uddannelser, som udløser lavere taxametre som fx pædagoguddannelsen. De studerende vælger altså at søge ind på de relativt dyre uddannelser. Det vurderes på nuværende tidspunkt, at faldet i optaget på 2 procent samlet set kun vil få en beskedent økonomisk betydning for institutionerne.

· Vi har med oprettelsen af professionshøjskolerne og erhvervsakademier fået større institutioner, der udbyder en bred vifte af uddannelser. Dette betyder, at institutionerne er bedre rustet til udsving i optaget på de enkelte uddannelser.

· Det skal dog bemærkes, at det ikke alene er optaget på institutionerne, der har konsekvenser for de samlede tilskud, der tilføres institutionerne. Tilskud til uddannelserne udløses således i forhold til, hvor mange studerende der gennemfører

deres semestre og består deres eksamener – og institutionerne kan således ved at forbedre gennemførelsesprocenterne også bidrage til at øge de samlede uddannelsesbevillinger.

· Uddannelsesinstitutionerne har hidtil formået at løfte denne opgave. Jeg har derfor stor tiltro til, at de vil gøre det samme i år og de kommende år.

”Hvilke initiativer vil ministrene tage for at undgå fald i kvaliteten som følge af færre taxametermidler?”

· Jeg mener overordnet, at det økonomiske fundament for uddannelserne er i orden, og at professionshøjskolerne og de nye erhvervsakademier har den størrelse, der skal til for at kunne levere uddannelse af høj kvalitet.

· Nøgletal i institutionernes regnskaber bekræfter, at professionshøjskolerne grundlæggende har en sund økonomi, og at sektoren har den økonomiske robusthed, der skal til for at håndtere effekter af aktivitetsudsving.

· Med dannelsen af professionshøjskolerne og erhvervsakademierne har vi fået fagligt og økonomisk bæredygtige enheder, der har rigtig gode muligheder for fleksibilitet i uddannelsesplanlægningen. Jeg mener derfor, at de overordnede rammer er til stede for at levere uddannelser af høj kvalitet.

· Jeg vil gerne pointere, at udviklingen i optagelsestallene ikke medfører, at der gives færre penge pr. studerende. Jeg kan derfor ikke se, at man kan forvente en lavere kvalitet i uddannelserne.

Senest redigeret 18.8.2008 af Kommunikationsenheden

Denne side er udskrevet fra Undervisningsministeriets hjemmeside på adressen
<http://www.uvm.dk/08/bagg.htm?menuid=6410>